

Микола БАРМАК

*Доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії України,
археології та спеціальних галузей історичних наук
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна
barmakmv@tnpu.edu.ua*

ВИКРАДЕННЯ ТА РУСИФІКАЦІЯ ДІТЕЙ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКОГО ВТОРГНЕННЯ В УКРАЇНУ

Майже 80 років тому завершилася Друга світова війна. Вона принесла багато горя Європі та всьому світові. Нацистський режим призвів до загибелі і каліцтва мільйонів людей. Разом з тим серед злочинів нацизму були також викрадення і германізація дітей на окупованих територіях. Зокрема, в Україні було піддано германізації до 100 тисяч дітей різного віку. Їх піддавали масованому ідеологічному впливу, ними збиралися поповнити “вищу” арійську расу і долучити до здобуття світового панування.

У багатьох було сподівання, що ці страшні події в минулому, переосмислені, вивчені і стали уроком для людства. Було сподівання, що страшні злочини проти людяності більше ніколи не повторяться. На жаль, історичний досвід вчергове засвідчує, що НЕПОКАРАНИ ЗЛОЧИНИ ПОВТОРЮЮТЬСЯ. Жахи тоталітарної ідеології під назвою “рашизм” знову повторюються. І одним із найстрашніших злочинів залишається викрадення та русифікація українських дітей.

Кожен окупант, кожен загарбник протягом всієї історії крав найцінніше – наше майбутнє, наших дітей. Можна пригадати історію українських дітей-християн, яких примусово ісламізували, виховували в дусі релігійного фанатизму й сліпого послуху, формували загони яничар, які також нещадно грабували й українські землі. Не менш трагічною була історія українських рекрутів 18 - 19 ст., яких російська імперія насильно забирала на 25 років у військо, використовувала не лише для загарбницьких воєн. а й для придушення селянського спротиву. Нині історикам варто говорити вголос про українців, які були насильно депортовані та вивезені по всій території росії, а їх діти та онуки воюють сьогодні за імперські інтереси сучасних фашистів.

Дев'ятий рік триває російсько-українська війна. Діти з окупованих територій вже гинуть на цій війні, вбивають і воюють. Злочин триває. Примусова евакуація дітей із окупованих територій. Чому загарбники викрадають дітей ? Основні причини викрадення дітей під час воєнних конфліктів:

– ворожа сторона намагається знищити національну ідентичність дитини, культурна асиміляція, метою якої є знищення української культури та мови, звичаїв, традицій та цінностей;

– дітей можна використовувати як дешеву робочу силу, або з метою торгівлі людьми та сексуальної експлуатації, торгівлі органами тощо;

- рекрутинг дітей в якості солдат, змусити приймати участь у військових діях;
- використання як заручників (тиск на родини, вимагання викупу, політичні маніпуляції);
- використання дітей як засобу пропаганди з метою зменшення або втрати довіри до української влади;
- психологічний тиск з метою викликати у населення страх, тривогу, хаос;
- дестабілізація українського суспільства – розрив сімейних зв'язків, руйнація родин тощо;
- викрадення дітей є дуже дієвим засобом контролю над населенням та зміцнення російського впливу окупованих українських територій.

Дослідник геноциду Тімоті Д. Снайдер заявив, що «масове викрадення дітей і спроба асимілювати їх в чужій культурі є геноцидом відповідно до статті 2 розділу Конвенції про геноцид 1948 року.

Під час російського вторгнення в Україну у 2022 році тисячі українських дітей були викрадені, депортовані та насильно усиновлені до Російської Федерації. Організація Об'єднаних Націй заявила, що звинувачення є «достовірними» і що російські сили відправляли українських дітей до Росії на усиновлення в межах масштабної програми. Розслідування Associated Press підтвердило, що російські війська примусово переселяли українських дітей без їхньої згоди, брехали їм, що їхні батьки відмовляються від них, використовували їх для пропаганди, створювали літні табори для українських сиріт і «патріотичного виховання», а також русифікували їх, даючи їм російську мову, громадянство та всиновлення.

З 2014 року РФ депортувала понад 1,5 мільйона українських дітей.

10 березня 2022 року Лансаротський комітет Конвенції Ради Європи прийняв заяву щодо захисту дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України.

Радниця-уповноважена президента з прав дитини Дарія Герасимчук зазначила, що «росіяни мають чітко сплановану політику щодо українських дітей. Їхні дії не хаотичні». Зокрема, дітей переміщують на територію РФ після «вбивства їх батьків, після розлучення з батьками під час так званої фільтрації, вивозять з інтернатних закладів». Також, за словами радниці президента, були випадки, коли дітей забирали з родин на захоплених територіях під виглядом «оздоровлення у дитячих таборах». «Росіяни роблять абсолютно все, щоб перешкодити дитині об'єднатися з родиною. Вони одразу забирають у дітей телефони і не дозволяють повідомляти своє місцезнаходження. Дуже складно знайти дитину. росіяни розпорошують українських дітей по своїй території і постійно пересувають. Щойно ми дізнаємося щось про знаходження дітей, як їх переміщують в іншу частину Росії. Саме тому на сьогодні ми повернули лише 307 дітей з 16 тисяч», – зазначила вона.

17 березня 2023 року Міжнародний кримінальний суд видав ордери на арешт президента РФ В. Путіна та чиновниці М. Львової-Белової у зв'язку

з їх участю у викраденні дітей та відданням наказів по вчиненню даного злочину. Палата попереднього провадження визнала, що є достатні підстави вважати, що кожен підозрюваний несе відповідальність за військовий злочин у вигляді незаконної депортації населення та незаконного переміщення населення з окупованих територій України до Російської Федерації, на шкоду українським дітям.

27 квітня 2023 року Парламентська асамблея Ради Європи прийняла резолюцію щодо примусової депортації українських дітей та дорослих на території Росії, визнавши такі дії геноцидом.

4 травня 2023 року ОБСЄ оприлюднило звіт: «практика примусового переміщення та/або депортації українських дітей на тимчасово окуповані території та на територію Російської Федерації може бути розцінена як злочин проти людяності». «Звіт про депортацію українських дітей з боку Росії чіткий: Росія порушує міжнародне гуманітарне право і права людини — у деяких випадках серйозно. Росія мусить повернути українських дітей в Україну. Негайно», — посол Фінляндії в ОБСЄ Веса Хаккінен, який виступив від імені 45 країн-учасниць ОБСЄ.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Підтримка батьків та дітей під час війни | UNICEF
2. Викрадення дітей під час російського вторгнення в Україну 2022 – Вікіпедія (wikipedia.org)
3. https://uk.wikipedia.org/wiki/Система_фільтраційних_таборів_під_час_російсько-української_війни
4. <https://www.radiosvoboda.org/a/news-dity-vykradennya-viyna-rosiya/32301704.html>